

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1863.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 307.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΟΝΔΙΟΛΗΣ (1).

Πέτρος Αντώνιος ὁ Βονδιόλης ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1765 ἔτος ἐξ Ἰακώβου Βονδιόλη καὶ Κλάρας Μαρτίλη, ὅτε ἡ ἀτυχὴς αὕτη πόλις, καὶ τοι τῆς Βενετικῆς Ἀνατολῆς πρωτεύουσα, οὐδὲν μέσον πρὸς ἀνατροφὴν τοῦ νοῦς τῶν νέων παρέχουσα, ἔβλεπε τὰ τρυφερὰ ἐκεῖνα φυτὰ μόλις βλαστήσαντα, μαραινόμενα καὶ οὐδέποτε ἀνθοῦντα. Ἐκ τῶν περιεργωτέρων ἀλλὰ καὶ σπανιωτέρων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως φαινομένων, εἶναι καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀξάνουσι διάφοροι, ἢ μάλλον, ἐναντίοι τῶν περὶ αὐτοὺς, ὥστε ἔργον τῶν ἰδίων χειρῶν μάλλον ἢ τῶν χρόνων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἔπρεπε ν' ἀποκαλῶνται. Οὗτοι διαψεύδουσι κατὰ πάντα τὴν περίφημον τοῦ Ὁρακίου ῥῆσιν *fortes creantur fortibus et bonis*, κτλ. Ἐκ τῶν σπανίων τούτων ὑπῆρξε καὶ ὁ ἡμέτερος Βονδιόλης, ὅστις ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων ἐξηκόντισε μικρὰν ἀκτῖνα προμηνύουσαν τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ λάμψιν. Μετὰ τὰς πρώτας καὶ ἰδιωτικὰς μελέτας, εἰς τὰς ὁποίας ἀκαμάτως ἐπεδόθη, κατενόησεν ὅτι τὰ πάντα ὀλιγίστην εἶχον ἀξίαν, ἂν

παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὴν τε πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειαν, καὶ εἰς τὰς τῆς πείνης προσβολὰς ἀδιάσειστος, δὲν ἐθαλασσοπόρει ἵνα μεταβῇ ἐκεῖ, ἐνθα ἡ σοφία εὐχαρίστως εἰς τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς παρεδίδοτο. Διὸ διέτριψεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Παταύιον, ἐνδοξος φοιτητῆς γενόμενος τοῦ τε Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας διὰ τῶν συχνῶν προϊόντων τοῦ νοῦς αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἐνισχύσει μελέται ἐμβριθεῖς, καὶ μάλιστα περὶ τὴν ἰατρικὴν, ἣν εἶχεν ἐκλέξει ὡς ἄλλην συμβίαν, πρὸς δὲ καὶ δι' εὐπροσχηγορίας, τοσούτῳ ἠγαπήθη καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν καὶ διδασκάλων, ὥστε εἰς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, ὁ κλεινότερος, τοῦτέστι Μαλχιῶρ ὁ Καισαριώτης, δὲν ἀπηξίωσε νὰ τὸν ὀνομάσῃ *πρωτότοκον* αὐτοῦ υἱόν. Τὴν 1 Ἰουλίῳ 1789 ἐστέρθη διδάκτωρ ἀλλὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ μετριάσῃ, ὡς συνήθως τοῖς πλείστοις νέοις συμβαίνει, τὸν πρὸς τὴν σπουδὴν ἔρωτά του, ἔτι μάλλον ἐζωπύρησεν αὐτὸν ὑπαγορεύσας αὐτῷ τόσας ὀρατίας ἰατρικὰς τε καὶ φυσικὰς διατριβὰς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ περὶ Βορείου Σέλατος, ἡ τὰ μέγιστα εὐαρεστήσασα τῷ μεγάλῳ Βόλτᾳ, ὅστις μετέπειτα κατεχώρισεν αὐτὴν μετὰ σημειώσεων εἰς τὴν Φυσικο-Ἰατρικὴν τοῦ Καθηγητοῦ Βρουικατέλη ἐφημερίδα. Τὰς ἐπουσιώδεις ταύτας μελέτας, καὶ τὰς τῶν Καλῶν Γραμμάτων, αἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐμετρίαζον ἐν αὐτῷ τὴν τῶν ἐπιστημῶν αὐστη-

(α) Τὸ ἀνά χειρας ἄρθρον, τὸ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Μαρίου Πιέρη Ἰταλιστὴ συγγραφέν καὶ ἐπανειλημμένως ἐν Ἰταλίᾳ ἐκδοθὲν, ἐξελληνίζομεν, εὐελπιστοῦντες ὅτι εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν.

ρότητα, παρημέλησε μετὰ ταῦτα, δύναμαι νὰ εἶπω ἀχαρίστως, ὁ Βονδιόλης, νομίζων ὅτι πᾶσα εἰς αὐτὰς ἀφιερουμένη ὥρα ἦτον ἀπιστία διαπραττομένη κατὰ τῆς προσφιλεστάτης αὐτοῦ ἐπιστήμης, τὴν ὁποίαν ἐξήσκησε πρῶτον εἰς Βενετίαν, καὶ μετέπειτα, διαταγῇ τῆς Βενετικῆς Κυβερνήσεως, εἰς Μοντόνην τῆς Ἰστρίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ νέου εἰς Βενετίαν, ἐνθα ὁ φθῆνος, πτοηθεὶς ὑπὸ τῶν προῦδων του, οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς τῶν τρόπων αὐτοῦ προσηνεΐας ἀφοπλισθεὶς, τὰς συνήθειαι ἐπεχείρησε τέχνας, αἵτινες ἕμεις εἰς οὐδέν τι ἄλλο συνέτειναν, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ λαμπρύνωσιν ἔτι μᾶλλον τὸ ὄνομά του. Μετὰ τινα ἔτη, μὴ ἀνωφελῶς διὰ τε τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν τοῦ Βονδιόλη τύχην παρελθόντα, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως ἢ Πρέσβειος τῆς Βενετίας, Φραγκίσκου Βενδραμίνη οὔτε ἐνταῦθα αἱ ἰατρικαὶ αὐτοῦ θεραπείαι ἔμειναν τῇ φήμῃ ἀγνωστοί.

Συμβαίνουσι γεγονότα τινὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐξ ὧν οἱ τῶν μαθηματικῶν ψυχροὶ νέες, καὶ αἱ τῶν φιλοσόφων ἰσχυραὶ ψυχαί, ἀδύνατον τρόπον τινὰ νὰ μὴ παράττωνται ἢ συγκινῶνται· ὑπάρχουσι δὲ ἐλπίδες, ὑποσχέσεις, αἵτινες εἰδῆς τι γενναίας εὐτολμίας καὶ πατρῴου ὠφελείας ἀποπνέουσαι, διαθρύπτουσι τέλος καὶ οἰανδήποτε εὐγενῆ καὶ τιμίαν ψυχὴν καταγοητεύουσι. Τοιαῦται ὑπῆρξαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν αἱ ὑποσχέσεις ἐλευθερίας τε καὶ εὐημερίας, αἵτινες, ἀπὸ τῆς Γαλλίας προερχόμεναι, ἀφ' οὗ διέβησαν τὰς Ἄλπεις καὶ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ἀτυχῆ ἀρίκοντο Κέρκυραν. Ὁ Βονδιόλης, ψυχὴ ἐνθερμος καὶ εὐγενής, ψυχὴ ἐνὶ λόγῳ ἑλληνικῇ, δὲν ἐκώφευσε εἰς τὰς φωνὰς ἐκείνας, αἵτινες προσεκάλουν αὐτὸν νὰ βοηθήσῃ, νὰ βελτιώσῃ καὶ νὰ εὐεργετήσῃ τὴν πατρίδα διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ καὶ παιδείας· ὅθεν ἔδραμεν εἰς Κέρκυραν καὶ ποτὲ μετὰ τῆς νέας ταύτης Δημοκρατίας καὶ τοῦ τῶν πνευμάτων ἀναθρασμοῦ, δὲν ὑψώθη φωνὴ μεμφομένη αὐτῷ, τὰς πρωτίστας καὶ πλέον ἐπισφαλεῖς θέσεις κατασχόντι, ἢ ἀθεμίτων κερδῶν ἀπληστίαν, ἢ ἰδιωτικὰς ἐκδικήσεις, ἢ τὴν φρίκην τῆς λεγομένης Τρομοκρατίας, ἢ τὴν ἐλαχίστην κατὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς τιμιότητος πράξιν ἀπειναντίας ἐπήνεσαν ἅπαντες αὐτὸν ἐπὶ ἐναρέτῳ μετριοφροσύνῃ καὶ ἀδιαλείπτῳ φιλαγαθίᾳ. Δὲν δύναμαι ἄρα ἄλλο πταῖσμα εἰς αὐτὸν νὰ προσάψω, κατὰ τὴν τοσοῦτον δυσχερῆ ἐκείνην περίπτωσιν, εἰμὴ τὸ ὅτι ἐγκατέλιπε τὴν πατρίδα μετὰ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, ὡς ἂν ἡ καθαρὰ αὐτοῦ συνείδησις μὴ ἤρκει ἵνα ἐξασφαλίσῃ αὐτὸν καὶ καθησυχάσῃ τοὺς ὀλίγον δικαίους φόβους του. Ἀλλ' εὐτυχῶς, τοιοῦτοτρόπως προσφερόμενος, καλλιώτερον ὑπηρετεῖ τὴν φήμην του, ἥτις ἐν τῇ πατρίδι δὲν ἤθελε δυνηθῆ μεθ' ὅλης τῆς ἰσχύος τῆς ν' ἀναπερωθῆ. Εἰς χώραν,

οἷα ἡ Γαλλία, καὶ καθ' ἕν κακρὸν οἱ ἐφ' ἱκανότητι διαπρέποντες δὲν ἐγκατελείποντο εἰς τὸ σκοτός καὶ εἰς τὴν ἀργίαν, ἀδύνατον ἦτο νὰ παρημεληθῆ καὶ νὰ μὴ ἐκτιμηθῆ ὁ Βονδιόλης. Τοῦτοι, ἅπαντες οἱ τῶν Παρισίων λόγιοι συνέδραμον ἵνα τιμήσωσι καὶ τέρψωσιν αὐτὸν τὸν ὀλίγον εὐθυμὸν ὄντα· μὲτ' οὐ πολὺ δὲ ἐδείχθη ἄξιος τοιαύτης τιμῆς, ἀρχίζων ἀπὸ τῆς ἰάσεως τοῦ συμμοτοίκου καὶ συμπολίτου αὐτοῦ Κόμ. Ἀνδρέου Σορδίνα, τοῦ ὑπὸ τοσοῦτον βαρείας νόσου προσβληθέντος, ὥστε ὁ ἐπιφανὴς Πορτάλ, ἀφοῦ γενναίως τὴν θεραπείαν ἀνεδέχθη, ἀπηλπισμένος ἀπεσύρθη. Μετὰ τὴν τοῦ Μαρτέγκου μάχην, συγκαταλεχθεὶς μετὰ τῶν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἰατρῶν, κατέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν, καὶ ὅλας τὰς Ἐπαρχίας ἐκείνας περιηγήθη, καταλείπων πανταχοῦ ἐνδοξὸν φήμην παιδείας τε καὶ χρηστοθεΐας· μεχριστοῦ, τὸ 1803, διορισθεὶς Καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ὕλης ἐν τῷ τῆς Βονωνίας Πανεπιστημίῳ, ἀπέλαυσεν ἀντάξιον τῶν κόπων του βραβεῖον, καὶ τὴν ἐνεργητικὴν ἐκείνην ἡσυχίαν, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην λαμπροτέραν ἐπόθει τύχην. Τίνι τρόπῳ δὲ ἐξεπλήρωσε τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον, μαρτυροῦσιν οἱ Βονωνιοὶ, οἵτινες πολυπληθεῖς συνέρρεον ὅπως ἀκροασθῶσι καὶ ἐπευφημήσωσιν αὐτὸν, ἂν καὶ, πεπαιδευμένοι καὶ νουνεχοὶ ὡς εἶναι, εὐκόλως ὑπὸ τῶν χυδαίων ἢ ἀθεμελιώτων φημῶν δὲν δελεάζονται. Ἡ Βονωνία ὑπῆρξεν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ θέατρον ὅλων τῶν εὐτυχημάτων του. Ἐνῷ παρέδιδεν ἐνταῦθα τὰ λίαν ἐπευφημούμενα περὶ ἰατρικῆς ὕλης μαθήματα, διορίσθη συνεταῖρος τῆς τεσσαρακονταμελοῦς Ἰταλικῆς Ἐταιρίας· ἐνταῦθα τῷ ἀπεστάλῃ τὸ παράσημον τοῦ σιδηροῦ Στεφάνου· ἐνταῦθα περιπλέον ἔλαβε τὴν πρόσκλησιν ἢ διαταγὴν ἵνα μεταβῆ εἰς Πατάυιον νὰ μεταδώσῃ κίνησιν καὶ νέον πνεῦμα εἰς τὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἐκείνου Κλινικὴν Ἰατρικὴν. Ἀλλ' ἡ καθέδρα αὕτη, εἰς αὐτὸν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀρμόζουσα, καὶ καθημερινὴν γύμνασιν εἰς τε τὴν εὐφυΐαν καὶ παιδείαν αὐτοῦ παρέχουσα, ἢ καθέδρα αὕτη, ὅπου ὠφείλε, κατὰ τὴν γενικὴν προσδοκίαν, τὰς πλέον ἀμαράντους δάφνας νὰ συλλέξῃ, μετὰ δύο μόνον ἔτη, ἕνεκα ἀώρου καὶ αἰφνιδίου θανάτου, ἐσχόλασεν· φαίνεται ὅτι ἡ φύσις, ἀφοῦ κατέβαλεν ὅλας τὰς φροντίδας αὐτῆς πρὸς μόρφωσιν τῆς τε ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦς τοῦ Βονδιόλη, δὲν ὑπῆρξε μετὰ ταῦτα ἐπίσης πρόθυμος καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ, λησιμονοῦσα (ὅπερ χεῖριστον) νὰ τῷ δωρήσῃ τὸν μακάριον ἐκείνον σπινθῆρα τῆς ζωῆς, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἐν τῷ σοφῷ μαραινεται ἢ οὐρανία ἀκτίς, καὶ αἱ μακρὰ μελέται δυσάρεστοι ἀποβαίνουσι, ταυτέστι τὴν ὑγείαν. Καὶ πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν ὑπὸ συνεχοῦς ἀσθματός ἐταλαιπωρεῖτο, καὶ σχεδὸν κατεβασανίζετο ὑπὸ ὑπερβολικοῦ καὶ νοσώδους πάχους, καὶ πε-

ριοδικῆς αἰμοπτυσίας. Οὐδόλως ἠπκτᾶτο περὶ τῆς κράσεώς του, καὶ πολλάκις τὸν ἐκούσαμεν βραχεῖαν ζωὴν ἐκπιπῶ προμηνύοντα. Τὸ προμῆνυμα ἐπραγματοποιήθη λίαν προώρως, δηλαδὴ τὴν 16 Σεπτεμβρίου 1808, ὅτε εὐρίσκειτο ἐν Βονωνίᾳ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκλογέων τῆς τῶν λογίων Συνόδου, τῆς ἐνταῦθα διαταγῆ τοῦ Ναπολέοντος συναθροισθείσης πρὸς ἐκλογὴν τῶν Γερουσιαστῶν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ τοῦ Παταύιου Πανεπιστήμιον σχεδὸν μόλις εἶδεν ἐκ νέου μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἐν τοῖς κόλποις του τὸ ἀρχαῖον καὶ χρηστόθηες αὐτοῦ τέκνον καὶ τῷ ἀπένειμεν ἀνταξίαν καὶ ἔντιμον θέσιν, ἀπώλεσεν αὐτὸ ἐν τῇ πλήρει τῆς εὐφυΐας ὠριμότητι, χωρὶς νὰ ἔχη πρὸς παρηγορίαν τῆς λύπης του οὔτε τὰ προσφιλῆ ἐκεῖνα λείψανα, τὰ ὅποια εἰς τὴν ἀντίζηλον Βονωνίαν ἠδύνακτον ὁ οὐρανὸς νὰ δωρήσῃ.

Τοῦ Βονδιόλη πρὸς Κύριον ἀποδημήσαντος εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα τριῶν ἐτῶν, ἤθελε καταστήσει μακρηγορία ἢ ἀπαρίθμησις τῶν ὠρτίων συγγραμμάτων καὶ τῶν κενοφανοῦς καὶ εὐρείας ἐπινοίας γεμόνων πονημάτων, ὅσα κατέλειπεν ἀτελεῖ ἢ ἐσκιαγραφημένα, ἢ μόνον ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ ἐσχεδιασμένα· ἐν οἷς ἅπασι συχνότατα ἀναφαίνονται οἱ βαθεῖς σκοποὶ, ἢ τε ἰσχύς καὶ ἡ γονιμότης τῆς εὐφυΐας καὶ οἱ σπόροι νέας καὶ ἐπωφελοῦς μαθητέως, ὅσους συνήθως πανταχοῦ διέσπειρε, καὶ οἵτινες ἦσαν τὰ θεμέλια περιφανοῦς οἰκοδομήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀπότινος χρόνου ὁ Βονδιόλης κατεγίνετο. Ἄλλ' ὁ μὴ ἰδὼν τὸν Βονδιόλην παρὰ τῇ τῶν ἀσθενῶν κλίνῃ, δὲν ἐγνώρισε τὸν τοῦ ἀληθοῦς ἱατροῦ τύπον. Τῷ ὄντι, ἡ τοῦ ἀσθενοῦς κλίνη εἶναι τὸ πεδῖον ἐνθα ὁ ἱατρὸς τὴν αὐτοῦ μαρτυρεῖ ἱκανότητα, καὶ ἐνθα ὁ σεβαστὸς χαρακτήρ καὶ ὁ οὐράνιος αὐτοῦ προορισμὸς προδήλως ἀναδεικνύονται. Ἐνταῦθα παραφυλάττει κατασκοπεύων τὴν τοῦ ἐχθροῦ πορείαν, καὶ ἐξ ὠχριάσεως, ἐξ αἰφνιδίου ἐρυθριάσεως, ἐκ βλέμματος, ἐξ ὀδύρμου τοῦ ἀσθενοῦς κατορθώνει ἐνίοτε νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν τῆς νόσου ἑδραν, καὶ ἐτοιμάζεται νὰ καταπολεμήσῃ αὐτήν. Ὅθεν ἕκαστος δύναται εὐκόλως νὰ φαντασθῇ πόσα πολυπληθῆ ἐπιβεβαιωθέντα γεγονότα, πόσα ἀκρίβεια πειραμάτων, ποῖα ἐτοιμότης ἀντιλήψεως, ποῖα φιλοσοφικὴ ἀγχίνουα καὶ ποῖα βαθεῖα τοῦ τε φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἀνθρώπου γνώσις ἐν τῷ ἱκανῷ κλινικῷ ἀπαιτοῦνται· πρόσθε τὴν τε ἀφοδίαν καὶ καρτερίαν, ἄνευ τῆς ψυχρᾶς ἀπαθείας τῆς τοσοῦτον εἰς οἰονδήποτε ἀπαρεσκούσης, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν τῶν ταλαιπώρων ἀσθενῶν λεπτὴν εὐαισθησίαν· οὐδὲ πρέπει νὰ στερῆται τῆς ἐπαγωγοῦ καὶ καταπειστικῆς εὐγλωττίας, τῆς ἰσχυροῦς τᾶς κατεσπαραγμένης ἐκεῖνας ψυχᾶς νὰ περιθάλη καὶ νὰ παραμυθῆται αὐτὰς διὰ τῆς ἐλπίδος, ἥτις εἶναι τὸ ἐνεργητικώτερον καὶ συχνάκις τὸ μόνον

φάρμακον τὸ ὅποιον δύναται ὁ ἱατρὸς εἰς τὸν ἀσθενῆ νὰ χορηγήσῃ.

Τοιαῦτα προτερήματα ἅτινα ἅπαντα ὁ Βονδιόλης ἐκέκτητο, συνέτειναν εἰς τὸ νὰ πλάσωσιν ἐν αὐτῷ λίαν προώρως τὸ ἐξαισιώτερον αὐτῶν, καθότι ὅλα εἰς αὐτὸ περιλαμβάνονται, τὴν ἱατρικὴν τοῦτέστιν οἰκονομίαν, ἥτις τὸν ἐξουχον ἱατρὸν διακρίνει ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, καὶ συνίσταται εἰς τὴν δεξιότητα τοῦ νὰ διαγνώσκῃ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν φύσιν τῆς νόσου, καὶ νὰ προμηνύῃ τὰς τε προόδους καὶ συνεπείας αὐτῆς. Μ' ὅλα ταῦτα τὰ λαμπρὰ φυσικὰ τε καὶ προσκτητὰ προτερήματα, ὁ Βονδιόλης δὲν ἠδύνατο εἰσεῖτι νὰ παραστήσῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ ἀληθοῦς ἱατροῦ εἰκόνα, ἂν τῷ ἔλειπε τὸ ὑπερτεροῦν καὶ κορυφόνον ἅπαντα, καὶ ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ ἱατρὸς ἤμπορεῖ νὰ καταστή ἂντὶ εὐεργέτου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ληστῆς καὶ δουλοφόνος αὐτοῦ, δηλαδὴ ἡ χρηστότης. Ἡ ἀρετὴ αὕτη, ἡ τοσοῦτον ἀναγκαῖα εἰς τὸν μεταξὺ τῶν ὁμοίων του ζῶντα, ἀποκαθίσταται ἐξόχως τοιαύτη εἰς τὸν παρ' αὐτοῖς ἐξασκοῦντα τὴν θεῖαν ἐπιστήμην, ἀφ' ἧς ἐξαρτῶνται ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, αἱ ἐλπίδες καὶ αἱ παρηγορίαι τῶν ἀνθρώπων· καὶ αὕτη τὴν πρώτην κατεῖχε θέσιν εἰς τὴν τοῦ Βονδιόλη ψυχῆν. Αὕτη τὸν προσήλονε νυχθημερόν εἰς τὴν τῶν κινδυνευόντων ἀσθενῶν κλίνην· αὕτη τῷ ἐνέπνεε τὴν γενναίαν ἀφιλοκέρδειαν, τὴν ἱερὰν φιλανθρωπίαν, ἥτις μετ' ἴσης προθυμίας ὠδήγει αὐτὸν εἰς τε τὰς τῶν πτωχῶν καλύβας καὶ εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων· ἡ αὕτη χρηστότης τὸν παρηκολούθει εἰς Βονωνίαν καὶ Παταύιον, καὶ οὐδέποτε τῷ ἐπέτρεπε νὰ διακόψῃ, μ' ὅλην τὴν φιλασθένειάν του, τὴν συνέχειαν τῶν περιφῆμων αὐτοῦ παραδόσεων, αἵτινες ὑπὸ τῶν ἀκρατῶν του ἐθαυμάζοντο· ἡ αὕτη χρηστότης, τέλος, τῷ ἀπηγόρευσε νὰ προσκολληθῇ εἰς τι σύστημα, καὶ ὤθησεν αὐτὸν ἅπαντα ταῦτα νὰ χλευάζῃ, ἐνῷ συνήθως ἔλεγεν ὅτι εἰς τὴν ἱατρικὴν δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ σύστημα. Τοιοῦτοτρόπως οἱ γνωρίσαντες τὸν Βονδιόλην, καὶ μετ' αὐτοῦ συσχετισθέντες, δύνανται νὰ διαβεβαιώσωσιν ὅτι ἐπέπρωτο ἕτερος Ἕλλην νὰ παράσχῃ κατὰ τοὺς χρόνους μας τὸν τοῦ ἐντελοῦς ἱατροῦ τύπον, ὡς κατὰ τοὺς ἀρχαίους εἶχε παράσχῃ αὐτὸν ὁ θεῖος πατὴρ Ἰπποκράτης. Ὅπερ θαυμασιώτερον εἰς τὸν Κερκυραῖον, ἐὰν σκεφθῶμεν τὸν βραχυχρόνιον βίον, τοὺς ἕνεκα τῶν περιστάσεων περισπασμοὺς καὶ τὴν νοσερὰν κρᾶσίν του.

Ἄξιος λοιπὸν ἀναδεικνύεται τῆς ἐποίας ἀπολαβεῖ φήμης, καὶ περισσοτέρως εἰσέτι, ἢν οὔτε ἡ τοῦ χρόνου παρέλευσις, οὔτε ἡ τῶν διαφορῶν δοξασιῶν διαδοχὴ θέλουσιν δυναθῆναι νὰ ἐλαττώσωσιν.

Ἐν Κερκύρᾳ.

ΒΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ.